

Za združitev kraških kamnolomov

**Čemu sežanskemu okraju jemati
že tako skromne vire zaslužka**

Okrajni ljudski odbor v Sežani pripravila izdajo publikacije o gospodarskih in družbenih problemih svojega okraja, o katerih smo deloma nedavno pisali tudi v »Slovenskem poročevalcu«.

Med najaktualnejša gospodarska vprašanja sežanskega okraja spada združitev kraških kamnolomov marmorja. Trenutno se bavita z eksploatacijo naravnih zalog marmorja na našem Krasu dve podjetji: Industrija kraskega marmorja v Vrhovljah, ki je okrajno podjetje, in Industrija naravnega in umetnega kamna v Koprivi blizu Dutovelj, ki je last podjetja »Mineral« iz Ljubljane.

Naravna težnja vsake industrije je v tem, da si uredi svoj obrat v neposredni bližini surovinskih baz. Tako ima okrajna Industrija kraskega marmorja svoje delavnice za obdelavo marmorja in upravo v Vrhovljah, kjer so tudi kamnolomi. Industrija naravnega in umetnega kamna v Koprivi, oziroma podjetje »Mineral«, pa ima kamnoseki obrat v Ljubljani, kamor dovažajo izdelane kamnolomov surovi material za obdelavo.

Sprito znane gospodarske pasivnosti sežanskega okraja je več ko razumljivo, da okrajni ljudski

odbor usmerja vsa svoja prizadevanja k ublaževanju in odpravi te pasivnosti.

Gospodarsko krizo tega okraja pa bo mogoče blažiti le s postopnim uvajanjem nove in krepitve obstoječe industrije na tem področju.

Kras kot tak — razen marmorja — nima nobenih pomembnejših surovinskih baz. Zato je povsem naravno, da gredo napore okrajnega ljudskega odbora za tem, da to edino surovinsko bazo na čim intenzivnejši in rentabilnejši način izkoristi domače podjetje.

Do nedavnega časa se je pridobivanje marmorja opravljalo na primitiven, zastarel način. Proizvodnjo pa je v znatni meri zavrla tudi krivična in nenaravna meja, ki je v tem območju opredelila del odprtih kamnolomov Italiji.

Ako upoštevamo dejstvo, da je kraški marmor, zlasti reteniški, na zunanem trgu zelo cenjen in laskan ter predstavlja važen izvoznik artikel, tedaj se ne da oporekati nujnosti take organizacije pridobivanja marmorja, ki bi pospeševala proizvodnjo in njegovo plasiranje na trg. V ta na-

men je potrebna skrajna mehanizacija kamnolomov in kamnoseških delavnic ob istočasni razširitvi celotnega obrata.

Okrajni ljudski odbor v Sežani sam ne razpolaga s potrebnimi investicijskimi sredstvi, ki bi jih mogel vložiti v ta namen. Republiški gospodarski organi pa do sled, žal, niso pokazali veliko razumevanja za ekonomske interese sežanskega okraja. Mimo omenjene teze, da spada industrijski obrat v surovinsko bazo, so bila podjetju »Mineral« v Ljubljani zagotovljena investicijska sredstva za zgraditev velike, moderno opremljene delavnice za obdelavo marmorja v Ljubljani, medtem ko za mehanizacijo kamnolomov in zgraditev take delavnice v Vrhovljah, t. j. na samem področju kamnolomov, ni bilo razpoložljivih investicij.

Naslednja primerjava v številkah naj dokáže razliko v rentabilnosti teh kamnolomov ob sedanjih pogojih in ob pogojih mehanizacije:

Sedanjí mesečni obračun prometa, oziroma produkcije znaša:	
lastna cena	531.126 din
družbeni prispevek	355.042 din
skupaj	886.168 din

Mesečni obračun v pogojih mehanizacije:

lastna cena	1.611.560 din
družbeni prispevek	183.456 din
skupaj	1.795.016 din

Cena poliranih marmornih plošč je 5600 din za 1 m²; mesečna proizvodnja 560 m² poliranih marmornih plošč po 5600 din, zneske 3.080.000 din; ko odbijemo vse stroške 1.795.016 din, dobimo čisti mesečni dobiček 1.284.984 dinarjev.

Gornje številke komentarja ne potrebujejo. Vsekakor ne kaže prezirati in podcenjevati tega važnega gospodarskega vprašanja, ki neposredno prizadeva ekonomska prizadevanja pasivnega sežanskega okraja, posredno pa v nič manjši meri zadeva smotno in rentabilno ureditev naše industrije marmorja sploh, posebno še glede na izvoz.

Najbolj naravna rešitev tega problema je v združitvi vseh kraških kamnolomov na področju sežanskega okraja v eno okrajno podjetje pod eno upravo, a istočasno izvesti mehanizacijo teh obratov. Okraj Sežana je že tako gospodarsko močno prizadet zaradi svoje krivične razmejitev. Zato naj se odpravi vsaj nenaravna razmejitev v izkoriščanju naših kraških kamnolomov, kar se da urediti z nekoliko dobre volje in razumevanja pri odgovornih oblastnih organih. Z. J.

Ob izidu uredbe o davku na plače

Normalni (povprečni) zaslužki ostanejo še naprej neobdavčeni — Del plačilnega sklada, ki ne gre za plače, se sploh ne obdavči — Dobitki od davka na plače so namenjeni ljudskim odborom za stanovanjske in komunalne gradnje

dnevnic za službeno potovanje v tujino, ki presega znesek dnevnic za tako potovanja in državi, globe, primanjkljaji in škode ter zastarele terjatve, ki gredo v breme plačilnega sklada.

Davčna stopnja je odvisna od razmerja med davčno osnovo (presežnim zaslužkom) in povprečnim plačilnim skladom. Če znaša ta osnova do 10% povprečnega sklada, je davčna stopnja 25%, nato pa raste progresivno in doseže pri 100% davčne osnove 75%, pri 500% davčne osnove pa 91%. V trgovini raste stopnja še nekoliko hitreje.

Davek plačuje podjetje med letom in obliki akontacije. Dokončen obračun se naredi ob koncu leta z zaključnim računom. Poleg polnega zneska povprečnega plača lahko podjetje že med letom porabi do 50% presežnih plač, če izkazuje obračuni za posamezne obratne dobe tak presežek.

Dobitki od tega davka so izrecno namenjeni okrajem, mestom in mestnim občinam, da jih uporabijo za stanovanjske in komunalne gradnje. Del teh dohodkov odstopi okraj občini, z območja katere izvira.

Za krsitve predpisov uredbe so predpisane kazni tako za podjetje kakor tudi za odgovorne službenice. To se nanaša zlasti na primere netočnih podatkov v zvezi s kvalifikacijo oseba po tarifnem pravilniku in v zvezi z dejanskim delovnim časom.

Z uredbo, ki velja od 1. aprila, se razveljavijo dosedanja uredba o davku na presežek plačilnega sklada in vse odločbe, s katerimi je bil priznan posameznim podjetjem drugakuten povprečni plačilni sklad.

Za dom slovenskega obrtništva bodo obrtniki prispevali nad 66 milijonov dinarjev

Predlog zamislili, da si obrtniki v Sloveniji postavijo svoj dom, je našel poln odziv v vrstah slovenskega obrtništva in prav tako pri obrtniških delavcih. Republiška obrtna zbornica je ustanovila iniciativni odbor za gradnjo doma s predsednikom tov. Ivanom Kristanom na čelu. Poleg tega so v okviru tega odbora organizirali tudi potrebne odseke.

Najtežjo nalogo ima nedvomno gradbeni odsek, ki pa je ob pomoči obrtniških in stavbenih strokovnjakov rešil doslej že toliko podobnosti, da ob iniciativni odbor lahko razpisal javni natečaj za izdelavo projekta za omenjeni dom. Kakor je znano, je MLO poklonil za graditev doma odboru lepo parcelo na novo nastajajoči magistrali v središču mesta Ljubljane v Kolodvorski ulici. Parcela, ki zajema skoro ves prostor med Pražakovo ulico in preko nove otvorne Puharjeve ulice skoro do zgradbe Radia Ljubljane, meri 1.500 m².

Iniciativni odbor je sprejel načelo zgraditi dom slovenskega obrtništva predvsem s prostovoljnimi prispevki samih obrtnikov obnem pa tudi zagotoviti sredstva iz drugih možnih virov. Finančni odsek je predložil iniciativnemu odboru podrobno izdelan načrt financiranja te gradnje v obliki štirih do petih let. Vse obrtne obrate v Sloveniji je razdelil na dve kategoriji, v prvo kategorijo spadajo obrati v Ljubljani in ljubljanski okolici, v drugo kategorijo pa obrati v ostali Sloveniji. Socialistični obrti prve kategorije naj bi plačali po

3.000 tln prispevka, privatni obrtniki po 2.000 din, obrtniški delavci pa po 1.000 din. V drugi kategoriji pa socialistični obrati po 3.000 din, privatni obrtniki po 1.500, obrtniški delavci pa po 1.000 dinarjev. Skupno bi s temi prispevki zbrali nekaj nad 66 milijonov dinarjev. Ta načrt financiranja je bil sprejet na plenarni seji Obrtne zbornice LRS. Finančni odbor pa je osvojil tudi predlog, da bo iskal še druge vire dohodkov, tako na primer s prirejanjem raznih kulturno prosvetnih prireditev, loterij, tombol itd. Doslej ima finančni odbor na razpolago blizu 4 milijone dinarjev sredstev.

Na avtomobilski cesti Zagreb—Beograd so zgradili servisni postaji

Na avtomobilski cesti Zagreb—Beograd so zgradili dve veliki servisni postaji, ki bosta veliko doprinesli k uobnojnemu prometu na tej cesti. Postaji sta bili zgrajeni v Slavonkem Brodu in v Novski. Vsaka ima delavnice, naprave za polnjenje avtomobilov z bencinom, z nafto, za mazanje avtomobilov, za polnjenje pneumatik itd. V vsaki servisni postaji je tudi restavracija in majhen hotel z 10 posteljami. Obe postaji sta opremljeni z najmodernejšimi napravami. Vsaka servisna postaja ima tudi garaže za avtomobile. Na avtocesti bodo zgradili še nekaj postaj za prometno milico in za cestarje.

Na obisku

PRI SLOVENSKEH KOLONISTIH v Vojvodini

Po izidu uredbe o reorganizaciji delovnih zadrug

MED SLOVENCIV VRSCU

Ze dolgo se zanimam za Vojvodino, ki je naš najpomembnejši poljedelski rajon. Prirodni pogoji so v tem delu Panonske nižine namreč kakor nalašč ustvarjeni za najbolj kakovostno žitno proizvodnjo, za visoke prideleke številnih industrijskih in tehničnih kultur, kot so n. pr.: lan, kopolnja, sladkorna pisa, hmelj, tobak itd. Na tem, gospodarsko tako pomembnem prostoru, ki predstavlja skupaj z dolino Morave eno tretjino vse kmetijske površine v naši državi, se je že v kapitalizmu visoko razvilo kmetijstvo, ki je postalo izrazito tržno gospodarstvo evropskega in celo svetovnega pomena.

Po vojni se je izvedla z agrarno reformo in kolonizacijo velika sprememba v posestniški strukturi Vojvodine. Državnim posestvom in kmečkimi delovnim zadrugam je ljudska država dala v teh letih že zelo veliko denarja. Se mnogi več pa je predvidenih investicij za ta poljedelski rajon v prihodnjih 10 letih. Ni čuda, da delovni ljudje vse Jugoslavije spremljajo z največjo pozornostjo vse napore za obnovo, za razvoj vobna in realno možnost za dvig življenjskega standarda.

»BOGATA KISA«

Slovenske koloniste sem obiskal v južnem Banatu prav v času, ko se je v podnožju Vršačkoga brega po širnih vinogradih

morali n. pr. sejati »po planu« kulture, ki v teh krajih ne uspevajo; delovna skupnost se je ozila s sklepom, kot n. pr., da morajo delati pri sejalnem stroju samo člani Partije, ki pa niso vedno obvladali kvalificiranega dela. Po izidu nove uredbe o premoženjskih odnosih in reorganizaciji kmečkih delovnih zadrug in po izidu članka tov. Kardašja, ki je jasno razložil stališče našega političnega in državnega vodstva glede zadrugnih in kmetijskih vprašanj, so se začele takoj obširne in živahne razprave med zadrugniki in nezadrugniki. Rezultat le-teh je bil, da se je ena delovna zadruga »Južni Banat«, v kateri so kmetje domačini, že razšla. V dveh, ki sta tudi večinoma iz domačih kmetov, pa so prav tako na tem, da se kmalu razidejo; kolonisti pa žele v glavnem ostati skupaj. Svojo preveliko delovno zadrugo »Bratstvo in jedinstvo« pa nameravajo reorganizirati. Menijo namreč, da imajo še preveliko organizacijskih izkušenj za vodenje take velikega kmetijskega obrata (1600 oralov nji in vinogradov). Slovenci in Bosanci žele ostati skupaj v eni zadrugi, Srbi iz bivše zadruge »Proleter« pa v drugi zadrugi.

Vsi smatrajo, da jim bo razruženitev zmanjšala težave in omogočila boljše delo.

Poleg štirih delovnih zadrug je v Vrsču tudi ena splošna kmetijska zadruga, katere člani so samo dosedanjí zasebni kmetje. Ta zadruga se je začela v zadnjem času uspešno razvijati in ima letos 6 milijonov din dobička. O obsežnih nalogah in delavnosti splošnih kmetijskih zadrug so dobijeni parcel, negotovost zaradi lastništva poslopij, razne arondacije in komasacije, sektaški odnos zadrugnikov do kolonistov-nezadrugnikov in tudi nekateri nepravilni postopki lokalne oblasti. Mnogi so se vrnili tudi zato, ker niso bili kmetovalci, nekaj pa je bilo tudi špekulantov in takih, ki niso prenesli kontinentalnega podnebja.

V Veliki Gredi dela v delovni zadrugi »Triglava« samo 28 slovenskih družin — od 99, kolikor jih je bilo prvotno naseljenih. Zadruga šteje 120 družin — večina je kolonistov iz vseh krajev države. Ta vas ima čisto poljedelski značaj. Tu se je naselilo precej Notranjcev. Imajo slovensko učiteljico, s katero so zelo zadovoljni. Ko so razpravljali o reorganizaciji zadruge, se je velika večina odločila za izstop iz zadruge. Iz državnega zemljiškega fonda nameravajo organizirati državno posestvo (imelo bi okoli 600 oralov), ki naj bi prevzelo po odločbi okrajnega ljudskega odbora tudi vse zadrugne stroje. Le-te bodo v bodoče posojali zadrugnikom. Pravijo, da bodo šli iz zadruge zato, ker v njej ni bilo dobre organizacije dela, ker niso zadovoljni s sistemom normiranja, ki ga sedaj uporabljajo v škodo proizvodnje. Priprani so, da bodo zopet prav kmalu nastajale nove oblike zadrugnega dela — take, ki jih bo delo in življenje samo dalo in ki bodo primerne zavesti in razvitosti kmečkih proizvajalcev. Trenutno še traja diskusija o tem, kako naj dele zadrugno imovino — to vprašanje je pri njih težje, ker nimajo splošne kmetijske zadruge — in kdaj naj uvedejo likvidacijo delovne zadruge. Razprave o teh problemih so v Vojvodini zelo ostre, tako n. pr. v sosedni zadrugi »Prvi oktobar« zadrugniki dva dni niso šli na delo, ker so slišali,

da ljudje iz okrajnega središča odlagajo reorganizacijo.

KMETIJE SO Z ZADOVOLJSTVOM SPREJELI NOVO UREDBO

Na svojem kratkem obisku sem lahko ugotovil, da je velika večina vseh kmečkih delovnih ljudi, kakor povsod v državi, tako tudi v Vojvodini z največjim zadovoljstvom sprejela novo uredbo o premoženjskih odnosih in o reorganizaciji delovnih zadrug. Vsi vidijo v tej agrarno-političnih ukrepih našega političnega in državnega vodstva hiter razvoj naše socialistične demokracije in odlično voljo, da čimprej odpravimo vse birokratske in sektaške pojave v našem kmetijskem zadrugijstvu ter osvobodimo naše kmetijstvo elementov administrativnega vodenja ter tako tudi njegov razvoj opremo na prosto tekovanje gospodarstvih sil. Na drugi strani pa sem na terenu lahko opazil nekatere težnje, ki imajo včasih svoj izvor tudi na okrajnih zadrugnih in lokalnih forumih. Le-ti začenjajo diskusijo, ali je uredba izšla ob pravem času; menijo, da bi bilo treba izvajanje uredbe odložiti do jeseni; pravijo, da z uredbo ni rešeno vprašanje »brezzemljašev« itd. Zato se na raznih sestankih sprejemajo resolucije, ki jih pošiljajo zveznemu izvršnemu svetu. V resolucijah se v imenu siromahov kmetov in »brezzemljašev« postavlja javna zahteva, da se zmanjša maksimum individualnih zemljiških posestev in tako zagotoviti tudi njim zemlja.

Naša iskrena želja je, da po prirodi tako bogata Vojvodina izvede reorganizacijo svojega kmečkega zadrugijstva tako, da bo to pomnilo po eni strani socialni napredek, po drugi strani pa ne nazadovanje, marveč pospešitev agrarne proizvodnje, kar je tako velikega pomena za vso našo državo.

Danes je jasno, da se mora našo zadrugijstvo dvigati edinele v skladu s celotnim našim razvojem in novim gospodarskim sistemom. Z vedno večjo krepitvijo zadrugnih sredstev se bo zadrugna organizacija kot svobodna gospodarska organizacija razvijala v vseh svojih oblikah in dejavnostih. Samo na uspehih proizvodnje in na rastoči zavesti se bo porajala ob svobodnem odločevanju proizvajalcev tudi primernejša oblika zadrugne in zadrugne delo. To pa predstavlja istočasno resničen socialen napredek naših vasi. Inž. J. Levstik

Člani Zveze komunistov, člani Socialistične zveze delovnega ljudstva, ljudski odborniki, člani sindikatov, zadrug in prosvetnih društev!

Vsi, ki se zanimate za politična vprašanja!

Naročite takoj knjigi:

„ZMAGA SOCIALIZMA NAD DRŽAVNO-KAPITALISTIČNIM BIROKRATIZMOM“

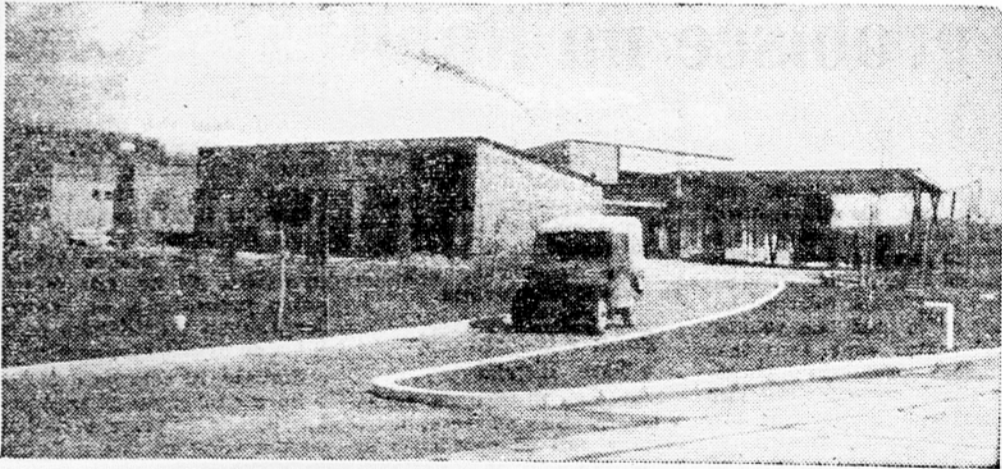
IN

„VLOGA IN NALOGE SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA V BORBI ZA SOCIALIZEM“

Knjigi sta navedene potreben in koristen pripomoček pri delu in študiju vseh, ki zastavljajo svoje sile za zgraditev socializma v naši deželi.

Knjigi si lahko nabavite v vseh knjigarnah in podružnicah »Slovenskega poročevalca«. Cena prvi knjigi je 200 dinarjev, drugi pa 100 dinarjev.

Pisemna naročila sprejema uprava »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, poštini predal 29, proti nakazilu zneska na tek. račun pri Narodni banki št. 601—T—163. Pri večjih naročilih popust!

Servisna postaja na avtocesti pri Slavonkem Brodu

in sadovnjakih razveleto dreve in ko je po dolgih tednih spomladanske suše padla »bogata kisa«. Ta blagodejni prvi spomladanski dež so banaški kmetje pozdravili z največjim zadovoljstvom, ker bo zelo koristil razvoju ozimskih žit. Odslej bodo tudi mnogo hitreje napredovala spomladanska dela, predvsem setev koruze — te najvažnejše kulture naše Vojvodine.

Ko sem se vozil z vlakom iz Beograda proti Vrsču, se je moja radovednost stopnjevala. Zanimalo me je, kako žive Slovenci na robu banaških gor, tik ob romunski meji. Le-ti so se naselili v južnem Banatu po drugi svetovni vojni kot kolonisti. Tamkaj se je tiste dni naselilo skoraj četr milijona ljudi iz vseh krajev naše države, zlasti pa iz gorskih krajev Bosne in Hercegovine. Crne gore, Like, Makedonije itd. Iz Slovenije je leta 1945 odšlo v Vojvodino 8 transportov kolonistov, skupno okoli 500 družin s približno 2000 družinskimi člani.

Zanimalo me je predvsem to, kako so priseljenci preživeli po vojna leta, kako so si uredili življenje in delo v kmečkih delovnih zadrugah, se prav posebno pa sem hotel vedeti, o čem razmišljajo sedaj slovenski kolonisti po vsem tem, kar je v zadnjem času izreklo naše politično in državno vodstvo o kmečkem delovnih zadrugah in o kmečkem zadrugijstvu sploh ter o njegovem nadaljnjem razvoju.

gospodariti, niso imeli zadosti konj, voz, mehanizacije itd. Do polja so imeli 7 km daleč. Toda že v drugem letu po ustanovitvi se je zadruga precej gospodarsko okrepila. Imela je 60 oralov vinogradov in 300 oralov najboljšee orre zemlje. Govorejore je začela pospeševati s 18 kravami. Leta 1948 je bila izvršena na administrativnem način združitve 3 delovnih zadrug — »Triglava« (Slovenci), »Bosanska Krajina« (Bosanci) in »Proleter« (Srbi) — v novo zelo veliko zadrugo »Bratstvo in jedinstvo«. Organizirali tako obsežen zadrugni kmetijski obrat in držati vso to pestro zadrugno družino skupaj je bila izredno težavna naloga.

Silni napor pri izgradnji gospodarskih objektov, obvezni odkup vsega vinskega pridełka po odkupnem podjetju »Narodno vinarstvo« (»NAVIPA«) po ceni din 25.— za liter vina, kar pomeni ceno izpod proizvodnih stroškov, popolno uničenje nezavarovanega vinskega pridełka po toči v lanskem letu na površini 213 oralov vinograda z ocenjeno škodo 34 milijonov din, na tuberkulozi jim je obolelo vseh 54 krav, ki so jih morali poslati v klavnico itd. Vse to je zelo povečalo težave v tej veliki skupnosti. K tem težavam je svojno doprineslo tudi administrativno in birokratsko vmešavanje oblastvenih, zadrugnih in političnih forumov, včasih tudi v najmanjših podrobnosti dela, organizacije in življenja zadruge. Tako so

V SVOBODNI TEKMI SE BODO POMERILI, KDO KAJ ZNA IN KAJ ZMORE

Izredno razveseljuje je dejstvo, da se vsi Slovenci zelo živo zanimajo za kulturno življenje. In kako so otroci in stariš navezani na slovensko osnovno šolo, kjer učijo domača slovenska učiteljica! Precej otrok naših kolonistov z uspehom študira tudi na srednji šoli. V okviru kulturno-prosvetnega društva deluje živahno,

NAŠI PROBLEMI

Kako rešiti vprašanje težko vzgojljivih ter socialno in moralno ogroženih otrok v naših šolah in družinah

Objavljamo članek šolskega inšpektorja V. Cvetka. Vabimo prosvetne delavce, vzgojitelje, starše in druge, da v javni razpravi o tem problemu sodelujejo.

Na zborovanju Društva učiteljev v Ljubljani je bila med drugim poudarjena in potrjena misel, da za vzgojo naše mladine ni in ne more odgovarjati samo šola in dom, t. j. učitelj in starši. Naš otrok je član naše socialistične ljudske skupnosti, zaradi tega je vprašanje vzgoje družbeno vprašanje in je zanj odgovorna celotna naša družba. Med prvimi pa, ki bi morali pomagati učitelju in staršem v njihovem vzgojnem prizadevanju, pa mora biti naš tisk. Naša ljudska oblast je odprla več vzgojnih zavodov. Vendar pa je to samo delna pomoč. V naših šolah in družinah je problem še vedno zelo oster in odprt. Naši šolski sveti in Društva prijateljev mladine ugotavljajo, da težko vzgojilni in moralno ogroženi otroci onemogočajo normalno in redno delo v šoli in doma ter vzgojno negativno vplivajo na svoje sošolce. Zato bom skušal ta problem odprti in prikazati nekaj primerov, ob katerih naj bi poklicni vzgojitelji in starši skušali prikazati svoje težave, vsi skupaj pa bi razmislili, kako bi problem pri medsebojnem razumevanju najbolje rešili v korist posameznikov, kakor tudi celotne družbe.

Posledice slabih odnosov med starši

V svojem predavanju o pravih vzgoji v družini sem navedel, kako strahne so posledice neurejenih, ali celo slabih odnosov med očetom in materjo. O tem nam prebravljeno priprava zaščitniški o otrocih, ki sva jih zato, ker so bili moralno ogroženi, morali zaščititi pred njihovimi starši in jih sprejeti v razne vzgojne zavode. Kratkotrajno si zapiski in ce se zanimam za naslednje sodno delo otrok, jih moram vsi v igri in dela nekaj mesecev po prihodu v zavod. Prve tedne in celo meseci so z njimi seveda velike težave. Pozneje pa začne na njih vplivati red, disciplina, otroški kolektiv, predvsem pa tisti topli človeški odnos, ki v njih vzbudi zavest, da so tudi oni otroci kakor vsi drugi, da imajo svoje pravice in dolžnosti. Najbrž so šole sedaj okusili nekaj sreče in zadovoljstva v življenju. Dva tri take otroke nemudoma skoraj na vsaki šoli. Sreča je, da tak primer ni pogost, vendar jih je dovolj, da se ob njih družba zmisli, ker se moramo boriti za vsakega otroka in v vsakem primeru takoj posredovati. Ne samo zato, ker taki otroci negativno vplivajo na ostale, temveč tudi in predvsem zaradi tega, ker se socialistična družba mora boriti za vsakega otroka, za vsakega človeka.

To so pa samo splošne ugotovitve. Poleg moralno ogroženih imamo v šolah in družinah pa tudi še težko vzgojljive otroke. In kako je, če pridejo taksi otroci v šoli v stik z ostato mladino? Pred kakšnimi problemi stoji učitelj ali profesor in kako naj jih rešuje? Preidimo na nekaj konkretnih, živih primerov iz naše prakse.

Pred nekaj tedni se je glasila pri meni tvoja učiteljica z neke ljubljanske šole. Prosila je pomoči, ker je skoraj obupala, da bi lahko še uspešno nadaljevala svoje delo v razredu. Da ne bomo v zmoti: tovarišica je starjša učna moč, ki služuje že nad dvajset let. Trdila je, da se v svojem življenju ni soočila s podobnega situacija. Nekaj učenec v razredu da je tako nediscipliniran, surovih in silno vzgojnih, da je zaradi njih kakršno koli šolsko in vzgojno delo skoraj popolnoma nemogoče. Jokala je in obljubila sem ji, da bom prišel na šolo. Naslednji dan sem stopil v njen četrti razred. Izkazalo se je, da je v njem kakih pet hudih razrajačev, ki so si ustvarili v razredu že čisto poseben položaj in so počasi pritegnili v svoj krog tudi ostale tovarše. Zanimajo sem se za njihove matične liste, kjer so vsa leta njihovega šolanja dajali učitelji opombe o njihovem vedenju, sposobnosti, domačih razmerah v katerih živijo in podobno. Kakšne pripombe sem našel? Pri 11-letnem Cirilu: nasilen, trmast, pretepač, svojglav. Otroci se upira materi, ki nanj nima vpliva. Oče jemlje zvečer otroka v gostilno. — Pri 12-letnem Vasji: nesnažen, nereden, uporen. Domače razmere neurjene. Starši se borijo za zaslužek in zanemarjajo otroke. — Pri 11-letnem Jožetu: nereden, umaren, nezanesljiv. Kradel na razstavi igrač, miličniku

ušel in se dva dni potepal. Hodi v vrtec in strahu otroke z nožem. Mati nima nanj nobenega vpliva. Oče prestrog, otrok se oteguje o doma. — Poklicni sem vsakega teh otrok iz razreda in se z njimi razgovarjal, ker sem skušal spoznati nagibe za njihovo silbo vedenje. Dva od njih nekaj časa sploh nista hotela odgovarjati na moja vprašanja. Se le na vprašanje, kako so z njihovim vedenjem zadovoljni starši, kajere bomo poklicali v šolo in se z njimi pogovorili, sta zavzetljivo zmignila z rame in eden je izjavil: »Nimajo časa, da bi se brigali zame. Bom že kako zrasel, je rekel oče. Saj ni treba, da bi hodil v šolo. — Drugi pa je kratko izjavil: »Tepen sem itak vsak dan. Enkrat več ali manj, je pač vseeno. — V čno duše pa me je pretreslo, ko sem govoril s Cirilom. »Glej Ciril, srabno delaš svoji pionirski četli, razredu in šoli. Največjo sraboto pa delaš svojemu očetu, ki je pričen delavec in se trudi, da bi tebi preskrbel obleko in hrano, da se ti lahko v šoli učis in napreduješ. Od tega se nauči vseh teh umazanih besed in drugih neverdne stvari! — Dolgo časa je hipal, nazadnje pa je spravil iz sebe. »Saj nisem sam kriv, tovariš, da sem tak. Oče me vsak veter vzame s sabo v gostilno. Tam moram poslušati pijance, ki govorijo take in še dosti hujše besede, pa se tudi stepajo. Tudi moj oče se napije, potem pa psuje mene in mater, nazadnje pa se oba pretepe.«

Zasrbljeni starši

To so primeri z ene šole. — Pred dnevi pa me je poslal v pisarno oče, ki je bil silno razburjen. Skušal bom čim bolj verno in občedno obnoviti razgovor, oziroma njegove besede. »Sem inženir in imam v osnovni šoli v četrtiem razredu hekerko. Obracam se najprej do vas, da zaščitite mojega otroka. Ce ne boste pomagali vi, bom iskal pomoči pri javnem tožilstvu in pri milici.«

Začuden sem ga poslušal. »Kaj se je vendar zgodilo, da ste tako razburjeni? Pomirite se!« »Predvčerajšnjim sem prišel domov in našel ženo vso razburjeno in objokano. Na vprašanje, kaj se je zgodilo, mi je med solzami pripovedovala, da so fanje iz četrtiega razreda, torej sosolci, mojo hekerko tako pretepli, da že ves čas leži, bruha in tozi o silnem glavobolu. Pomislite! To se je zgodilo letos že drugič. Ko so šli iz šole proti domu, so jo vrgli na tla, jo pretepli, brali in tolkli z glavo ob tla. Otroci imajo čisto razgane hlačke, velike, krvave podplutbe po hrbutu in nogah in še danes lezi, ker jo silno boli glava.«

»So se morda otroci po poti sprli in je mogoče vaše dekletce fante držalo in zmerjalo?« »Kaj neki? Vprašajte v šoli učiteljico in upraviteljo! Dekle je silno mirno in skromno in prav to je morda dalo pretepačem večjo korajžo. Obrnil sem se najprej po pomoč v šolo. Učiteljica in upraviteljica sta mi pojasnili, da so na šoli poskušali že vse mogoče, da bi najhujše dvjete ukrotili. Šolski svet je posredoval, kilceal so starse v šolo, pa vse je bilo zaman. Tisih nekaj devjokov se posmehuje učiteljem, šolskemu svetu in društvu prijateljev mladine. Učitelji so poleg njih takorekno brez moči. Zato sem šel danes sam v šolo in tiste tri barabe, ki so mojega otroka tako pretepli, pošteno okrotul.« Hotel sem ga prekiniti, ker se mi tak vzgojni postopek nikakor ni zdel primeren, pa mi ni pustil ob besede. »Saj vem, kaj mi hočete kot pedagog povedati. Na pamet vam lahko

povem brez pedagoških knjig. Toda pridite kot pedagog in kot človek pogledat mojega uboga otroka! To niso otroci, vam pravim, to so kriminalci in jaz ne dovolim, da bi mojega otroka pobili. Ce ne morete tega problema rešiti vi učitelji, ga bomo morali pač mi starši. Ponačvam: Prišel sem najprej k vam, da naredite red, ker se bom sicer obrnil na javno tožilstvo, ki bo menda znalo zaščititi otroke pred mladimi zlikovci.«

Po njegovem odhodu sem se obrnil do tovarišice upraviteljice. Njegova hekerka je po njeni izjavi izredno skromen, delaven in lepo vzgojen otrok, odlična učenka. V tem šolskem letu so jo podivjali součenci brez vsakega razloga že drugič surove pretepli na poti iz šole. Tovariš je torej govoril resnico.

Pomagajte mi, da bo sin pošten človek

Se en primer bi navedel. Prea dobrni mesecem je prišel iskat pomoči oče: »Pomagajte mi, da bom iz svojega sina napravil poštenega človeka. Petnajst let je star. V šolo ni hotel hoditi nikoli redno, učenje mu je bilo edinstveno brigal. Mislim, da se bo spamejovai, ko bo starejši. Ker ni hotel hoditi v šolo, sem ga dal v ovr. Sedaj ga bomo vrgli iz delavnice. Nocoje hoditi v obrtno šolo, ponocju in se potepa, ne uoga močira, sploh nikogar. Sedaj hoce iti za mornarja, ker pravi, da bi rad potoval po svetu. Tam ga pa tudi ne bodo sprejeli, ker nima predpisane šolske izobrazbe. Necessa se pa vendar mora človek izučiti za življenje. Glejte jaz sem pošten obrtnik, pošten delavec, fant pa mi bo postal ničvreden poslopač.«

»Takega otroka pa se vendar še da pravilno uravnati. Ali nimate kot oče nožene besede?« »Noben! Ze kot otrok je bil uporen in neobojljiv. Danes se ga bojim. Zagrožil sem mu, da ga bom pretepl, pa mi je zlobno odvrnil, naj samo poskusim, ce se sam nisum bil nikoli tepen. Pomagajte mi, pa ga spravite v poboljševalnico ali kamor že, samo da bo postal pošten in delaven človek.«

Nekaj časa je skušal prikriti domače razmere, nazadnje pa je vendar priznal. »Mati mu je že kot otroku dajala potuhu. Vsi učitelji so se ga bañi, ker jim je kvaril vse razred. Sedaj pa je postal pravi strah in trepet zame in za mater. Rad plačam zavodu kolikor hočete, samo da se ga rešim, ker se ga bojim. Se ubil me bo, tako je surov in nasilen. Povem vam, da me je sram ker imam takega otroka.«

Problem ostaja odprt

In take primere bi lahko navedli drugega za drugim. Na srečo jih ni mnogo, toda na vsaki šoli vam lahko povejo tri, štiri, nad katerimi se moramo zamisliti, ker smo socialistična ljudska skupnost in nam mora biti pri srcu vsak otrok. Kljub vsem naporom učiteljev in v mnogih primerih tudi staršev pa moramo ugotovljati, da ostaja ta problem odprt. Tako se nam odpira vprašanje: smo v teh primerih vsi, celotna družba storili svojo dolžnost? Je v posameznih primerih posredovala terenska organizacija ZKS, društvo prijateljev mladine, ženska organizacija in drugi? Ali nismo ob tem, ko vsi vemo in zatrjujemo, da je ena naših najvažnejših in najodgovornjših nalog vzgoja otrok, posebej še mladine — ostali samo pri besedah? Smo vsi tisti, ki dobronamerno ali zlohotno kritiziramo vzgojno delo naših poklicnih vzgojiteljev in staršev že v tej ali oni organizaciji sami osebno zgra-

Poverjeniki Prešernove družbe in knjigarne! Vračajte revijo OBZORNİK, pač pa nam čimprej javite naslove naročnikov za poslano izvedo in zahtevajte še nove. Ali ste že član Prešernove družbe? Vsak član Prešernove družbe lahko plača članarino 240 din tudi v obrokih. Ali že imate v Vašem kraju poverjenika Prešernove družbe? — V vsako hišo knjige Prešernove družbe! — Ali ima Vaša sindikalna podružnica poverjenika Prešernove družbe? Poverjeniki Prešernove družbe, javljajte Glavnemu odboru svoje naslove in koliko članov predvidevate pridobiti, da vam pošljemo navodila in odgovarjajoče število tiskovin. Ali ste že ustanovili, podporni ali pa vsaj redni član Prešernove družbe? Izšla je okusno opremljena revija Prešernove družbe

OBZORNİK

Naročite jo lahko pri poverjenikih in v vseh knjigarinah ter v upravi v Ljubljani, Erjavčeva cesta 12.

136 milijonov za pospeševanje kmetijstva v ptujskem okraju

Kmetijske zadrage v ptujskem okraju so imele lani skoro 800 milijonov prometa in so ustvarile nad 20 milijonov dobička

Ptuj, 22. aprila. Danes so v Ptuj delegati 46 kmetijskih zadrug, 3 delovnih zadrug in 8 državnih posestev na redni letni skupščini Okrajne zadruge zveze za ptujski okraj razpravljali o uspehih in neuspehih ter nadaljnjem delu kmetijskih zadrug ter državnih kmetijskih gospodarstev. Nedavni občni zbori kmetijskih zadrug so pokazali, da so kmetije ptujskega okraja pravilno razumeli uredbo o imovinskih odnosih ter reorganizaciji kmetijskih delovnih zadrug. Sklenili so tudi, da bodo za dograditve in opremo zadružnih domov, za nabavo traktorjev, za obnovo vinogradov in sadovnjakov ter za izboljšanje živinoreje vložili letos 136 milijonov dinarjev. Kmetijske zadrage bodo izdelale tudi vedletne perspektive naerle dela in razvoja kmetijstva na svojem področju. V strokovne svete za mehanizacijo, trgovino in druge bodo zadružniki izvolili po 6 do 12 politično razgledanih in strokovno sposobnih članov. Kjer so pogoji za mehanizacijo, bodo nakupili čim več strojev ter jih proti primerni odškodnini posojali vsem članom zadruge. Bolj kakor doslej so sklenili poskrbeti tudi za izobrazbo traktoristov in strojnikov. Za izboljšanje vseh panog kmetijstva so sprejeli na občnem zboru tudi sklep o splošni in strokovni vzgoji članov zadrug ter zasebnih kmetovalcev.

Pregled dohodkov je pokazal, da so imele kmetijske zadrage ptujskega okraja lani 711.893.000 dinarjev prometa. Ustvarile so nad 20 milijonov dinarjev dobička. Polovico dobička so določili za investicijski sklad, članom pa so razdelili nekaj nad 2 miliona dinarjev. Najbolje so gospodarile kmetijske zadrage Ormož, Zetale, Hajdina in Leskovec.

Na občnem zboru so izvolili 13-članski upravni odbor Okrajne zveze ter 23 delegatov za občni zbor Glavne zadružne zveze LRS. S.

Duhovniki Ciril-metodij-skega združenja proslavljajo obletnico ustanovitve OF Slovenije

Ljubljana, 22. aprila. Danes so v dvorani mestnega ljudskega odbora v Ljubljani priredili slavnostno proslavo 12. obletnice ustanovitve OF Slovenije. Poleg več kot 60 katoliških duhovnikov, članov CMD, so se pred gostje udeležili proslave še predsednik okrajnega odbora Fronte za celjsko okolico Vinko Samrda, sekretar okrajnega odbora OF za celjsko okolico Helena Borovšak, član pripravljalnega odbora Društva katoliških duhovnikov LR Hrvaške Alojz Kočeta, sekretar GO CMD Hanka Zagar ter predstavnik dolenskega ter zasavskega odbora CMD.

Po pozdravnem govoru predsednika pokrajanskega odbora CMD za Celje tov. Slancerja, ki je med drugimi dejal, da se slovenski katoliški duhovniki dobro zavedajo, da brez

Fronte tudi njih ne bi bilo več na slovenski zemlji, so vsi nazvoči poslušali spomin umrlega revolucionarja Borisa Kidriča z enomišljenim molkom. Nato je v imenu IO OF Slovenije ter GO CMD spregovoril tov. Šmon. V izpovedi referat je govornik najprej orisal vlogo Fronte v boju za svobodo, nato pa označil smernice Socialistične zveze delovnega ljudstva. Ko je tov. Šmon zbranim duhovnikom zastavil vprašanje, ali naj se tudi oni vključijo v SZDL, je dejal: »Kaj nam ovira, da bi tudi mi slovenski katoliški duhovniki postali pošteti patrioti, demokrati in socialisti, torej to, kar zahteva Socialistična zveza od svojih članov? Pošteti socialisti lahko ostanejo in postanejo, ne da bi nas v tem oviralo krščanstvo.« Slavnostno zbravanje je pozdrvil tudi tov. Kočeta, ki je med drugim orisal napore katoliških duhovnikov v ustanovitvi, vzpostavitvi, podobačev, stanovskega društva. Zbrani so z ogorčenim sprejetjem vest, da je ustanovitve tega društva v veliko napoto zlasti njegovemu ordinariatu, ki jim pošilja grožnja pisma z zahtevu, naj v 15 dneh sponoče izstop iz stanovskega društva. Celoten sprejed proslave so izpopolnili s pevskimi, zborovskimi in solističnimi nastopi pod vodstvom tov. Mihelčiča ter recitacijami. Na koncu so vsi skupaj zapeli državno himno.

PISMA UREDNIŠTVU

BIROKRACIJA, MALOMARNOST ALI KAJ

Podpisana sem poslala 24. marca 1953 na OLO Miren dopis, s katerim sem zaprosila za potrdilo o pristojnosti na dan 10. junija 1940, ter prikomnila, da potrebujem potrdilo za vpis v državljansko knjigo. 16. aprila pa sem prejela brezdušen odgovor OLO Miren, v katerem sporoča, da sem v Mirmu nepoznana in da tudi v matično knjigo nisem vpisana. Rojena sem v Mirmu 3. aprila 1926, kar izpričuje izleček iz rojstne knjige župnije Miren št. 286/1947, ki med drugim potrjuje gornje podatke. Ta izleček se nahaja v moralnih rokah, torej ne drži, da nisem vpisana v matični knjigi. Tudi ne drži, da sem v Mirmu nepoznana, ker me tam pozna večina ljudi v gornjem koncu občine. Moj stric, ki

biva stalno v Mirmu, je decembra 1952 prošil v mojem imenu za omenjeno potrdilo in dal tudi vse potrebne podatke. Njemu so takrat rekli, da tega potrdila ne morejo izdati, če ne vedo, zakaj bi služilo. Torej takrat niso mogli dati omenjenega potrdila, ker niso vedeli, zakaj naj ga izdajo danes pa ko vedo, zakaj ga potrebujem, da ne morejo dati, češ da sem v Mirmu nepoznana in da nisem vpisana v matično knjigo.

Kako naj pridem potem do omenjene listine, ki jo nujno rabim? Mislim, da je tak odnos do poslopa neprimeren in vse graje vredne.

Klavdija Davidovič, Ljubljana, Pod Hribom 14

ZAKAJ SPELJAVANJE NA SLEPI TIR?

Tovariš urednik!

Z ozirom na to, da se nekateri ljudje očividno zelo trudijo, da bi pri članku »Srednji vek v Boštjanju zameglili njegovo bistvo, t. j. napačno vzgojne metode, katršne so bile na boštjanjski šoli, ter zmanjšali njegov pomen s tem, da mu skušajo pripisati neke posevne druge motive in namene, zaradi česar vtrajno širijo govorice, češ da sem neki ženski v Boštjanju izjavil, »da nikakor ne smemo dovoliti, da bi bil oficir Malourh zaradi svojega članka kaznovan in da mora Papeževa izgubiti svojo tožbo že zato, ker so stroški že veliki, a Malourh nima denarja.« izjavljam naslednje:

Ne samo pri ženski, ki jo pri tem omenjajo, pač pa pri vseh ljudeh, s katerimi sem v času svojega bivanja v Boštjanju prišel v stik, sem med drugim govoril tudi o svojem stališču do Malourha. To moje stališče, ki sem ga kasneje natančno formuliral tudi v svojem članku in ga še vedno zastopam, je bilo in je le v tem, da bi bilo krivično, če bi bil Malourh zaradi svojega članka objaven, a da je Papeževa v resnici pretepla otroka. Le tako in nikakor drugače o Malourhu nisem govoril nikjer in z nikomur, ne pa, kakor se lažno prikazuje, češ da sem za to, da mora Papeževa izgubiti svojo tožbo proti Malourhu ne glede na to, ali je bil njegov članek upravičen ali ne, kar je popolno prevarčanje in potvarjanje stvari z določenim in že v urodu omenjenim namenom.

Stališče, ki sem ga o Malourhu v resnici zavzel in pravkar, kakor že preje v svojem članku »Srednji vek v Boštjanju« tudi opisal, pa mislim, da je tako, da ga mora osvojiti sleherni pošten človek, medtem ko takó grobo potvarjanje in prevarčanje resnice dakazuje le to, kakšnih sredstev se ti ljudje poslužujejo v borbi, ki naj razčisti konkretn primer nazadnjaških in nesocialističnih vzgojnih metod na boštjanjski šoli.

Mile Smolinsky

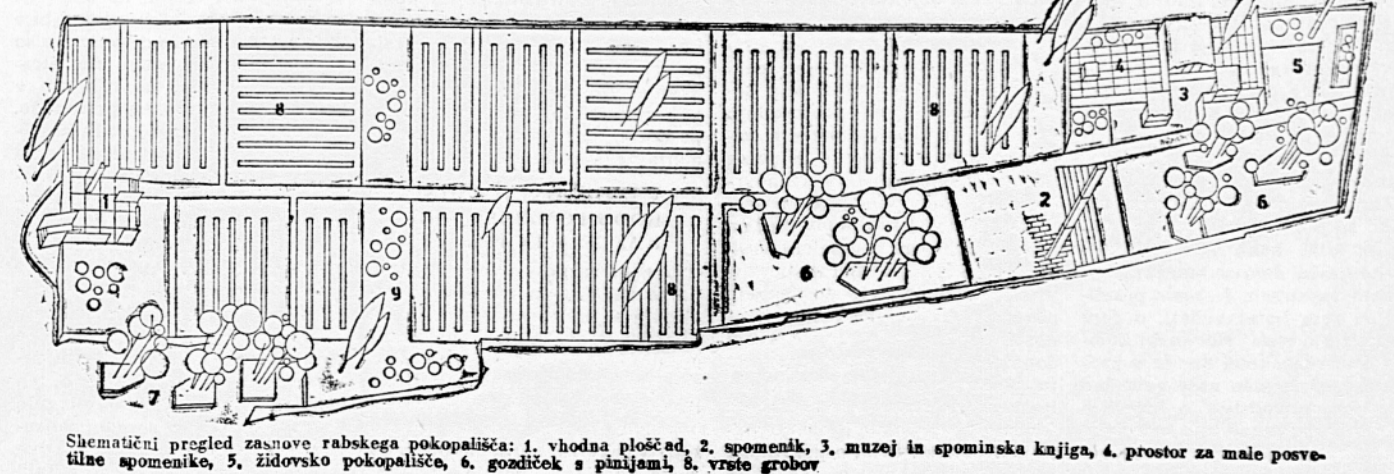
Slovensko grobišče na Rabu že urejujejo

V začetku aprila so pričela na otoku Rabu, v Kamoru, gradbena dela za ureditev velikega pokopališča, na katerem je pokopanih na stotine Slovencev. Dela je prevzelo podjetje iz Bakra, ki je zgradilo v Kamoru novo naselje. Sedaj kopljejo temelje za okolni zid, napljali so železniški tir od kamnoloma do grobišča in dovažajo ves gradbeni material. Zaradi obsežnosti del, ki morajo biti končana do konca avgusta, je obisk pokopališča začasno nemogoče.

Celotno pokopališče na Rabu obsega 6610 m². Ker je bil Rab najmasovnejše pokopališče za slovenske rodoljube in je to pokopališče istočasno največje slovensko grobišče izven naših narodnih meja, je razumljivo, da sta skrb in odgovornost za njegovo dostojno ureditev na naši strani. Med žrtvami na Rabu pokopanih Slovencev in Hrvatov je največ soc. slabostječih ljudi, tako da njihovi svojci niso zmogli sredstev, da bi najskromnejše uredili grobove. Zato je Glavni odbor Zveze borcev Slovenije sklenil, prispevati del sredstev. Tudi

ZB Hrvaške je obljubila znaten prispevek. Da bi zagotovili celotna denarna sredstva, se je odbor za ureditev pokopališča obrnil na delovne kolektive, naj bi dali svoj delež. Nekateri kolektivi so že pred tem vabilom poslali znatne vsote. Prav tako so mnoge družbene organizacije začele same zbirati med svojimi člani prostovoljne prispevke. Zagorski pionirji so n. pr. med prvimi zbrali 4700 dinarjev in jih poslali ZB na tekoči račun NB 601-T-350 v Ljubljani. Tako je spontana akcija potrdila pripravljenost javnosti, prispevati del denarnih sredstev, da bi žrtvam italijanskega nasilja na Rabu lahko postavili dostojen spomenik.

Po končanih delih bo letos 13. septembra svečano odkrite urejena grobišča, zvezano z desetletnico osvoboditve taborišča in formiranja rabske brigade 1600 borcev, ki so se vključili v NOV. Odbor vrši že vse priprave in bo čez nekaj dni objavil pogoje za odhod na Rab in program proslave. Po dosedanjih informacijah je zanimanje za udeležbo na proslavi zelo veliko, zlasti seveda

Schematični pregled zasnovane rabskega pokopališča: 1. vhodna ploščad, 2. spomenik, 3. muzej in spominska knjiga, 4. prostor za male posvečene spomenike, 5. židovsko pokopališče, 6. gozdček s pinijami, 8. vrsto grobov

Uslužbenci univerze Slovenski Primorski

Pevski zbor v Zelenem vrhu je zapel dobrodošlo uslužbencem Univerze

Sindikati podružnic uslužbencev administrativne stroke ljubljanske univerze se na svojem občnem zboru sklenili, da podari svojo knjižnico, obsegajočo 69 knjig, vsem našim kulturno-prosvetnim društvom na podeželju. Ker je vprašanje knjižnic najbolj pereče za Primorske, kjer je lastniški režim najbolj zatiral pisano in govorno slovensko besedo, je odbor sindikata odločil, da podari knjižnico kulturno-prosvetnemu društvu »Vojan« v Dornbergu (Zeleni hrib). Izročitev knjižnice je sindikat združil z izletom na Primorsko in tako je nad 70 članov sindikata odšlo v nedeljo 19. IV. z dvema avtobusoma na Primorsko. Ob prihodu v prijazni primorski trg je čakalo udeležence izleta prvo prijetno presenečenje. Sredi trga jih je namreč pričakovala ogromna množica domačinov, pevski zbor domačega društva pa jim je ob prihodu zapel dobrodošlico. Izletnike je nato v imenu kulturno-prosvetnega društva, v imenu občine in vseh občinskih množičnih organizacij pozdravil tov. Tomazič ter se v toplih besedah zahvalil gostem za velikodušno darilo. V imenu sindikata se je tov. Sivic zahvalil za prisrčen sprejem.

Naj bi zglede sindikalne podružnice univerze sledili tudi ostali sindikati v Ljubljani. Mnogo knjig leži zaprasenih v omara in brez dvoma bi jih z enakim veseljem kot Dornberčanji sprejeli tudi po ostalih krajih Primorske, kjer so željni slovenske besede in ki bodo takih daril veselili in vredili.

Naj ob tej priliki opozorimo na nekaj, kar smo ugotovili na tem izletu. Premagokrat v zadnjem času slišimo in čitamo, da kulturno-prosvetno delo na deželi spi, da slovensko zborovsko petje propada in podobno. Primer, ki smo ga doživeli v Dornbergu, je pokazal, da take trditve ne drže. Naj bi odgovorni kulturno-prosvetni funkcionarji pogledali v kakekšnih težkih pogojih dela in to uspešno – dornberski pevski zbor. Brez potrebnih prostorov, brez pravega dirigenta in brez klavirja ali harmonije. Našo ljudsko prostvo čaka v tem pogledu mnogo dela in če bo tu prisotnosta na pomoč, ji bo naše ljudstvo res hvaležno.

Ali ne bi bilo lepo in prav, če bi tudi Radio s sredstvi, ki jih ima na razpolago podprli prizadevanje takih zborov in nudili podporo v tej ali oni obliki. Ali ne

Na Poljanah v Ljubljani so ustanovili »Svoboda« — Boris Kidrič

Doslej vpisani člani »Svobode« s terena 24 talcev in dveh terenov Poljan so imeli v ponedeljek ustanovni občni zbor svojega društva, na katerem je o pomenu delavsko-prosvetnih društev »Svobode« govoril tov. Brejca. V svojem govoru je poudaril delovanje delavskih prosvetnih društev v bivši Jugoslaviji ter se zadržal na delu in nalogah, ki jih imajo društva danes. Ena glavnih nalog društva »Svobode« je, gojiti duha naše revolucije. Enako pomembna in tesno povezana s prvo pa je druga naloga razvijati kulturno-prosvetno delo naših delovnih množic.

Plačo so po govoru tov. Brejca predvsem živo razpravljali o imenu svojega društva. Obvladal je predlog, da se imenuje društvo na Poljanah po pokojnem Borisu Kidriču. Vsi člani so to predlog prišli enmestno in sicer z enakim glasom. Zato je bilo naznanjeno, da se resno zamisli na tem, da bo treba odločiti najprej za delo, da bi bila »Svoboda« na Poljanah simbolj upravičenosti nositi ime velikega vzornika.

Dva koncerta Slovenske filharmonije

Orkester Slovenske filharmonije je priredil v ponedeljek, 20. aprila popoldne poseben koncert za dijakke I. gimnazije iz Kranja. V nabito polni dvorani je izvajal orkester pod vodstvom dirigenta Cipčaja Beethovovo V. simfonijo, I. in II. suito iz Griegovega Peer Gynta in Smetanovo Vltavo. Koncert je zelo dobro uspel.

Bovčani so proglasili 26. april za občinski praznik

Spomladi 1943. leta je prišlo na Golobbarju zaradi izdajstva do nesekane borbe med mladimi partizanskimi silami, ki so bile dokoli slabo oborožene, in Italijani. Ta borba je zahtevala na 30 mladih življenj partizanov. Občinski odbor Zveze borbe v Bovcu je pred nedavnim predlagal ljudskemu odboru mestne občine, naj bi izbral 26. april — za občinski praznik. Ljudski odbor je na svoji zasedbi 19. aprila, ko je imel koncil in v nedeljo bodo ta praznik prvič slavili. Občinski so obnem sklenili, da bo na ta dan v Bovcu tudi letni tržni sejem za splošno industrijsko blago, kmetijske proizvode ter razstava plemenske žnje.

Mladina celjskega okoliškega okraja napoveduje tekmovanje mladini Slovenije

Pred nekaj dnevi se je sestel v Celju plenum okrajnega komiteja Ljudske mladine Slovenije za celjski okoliški okraj, na katerem so zastopniki mladinskih organizacij sklenili, da napovedo na čast V. kongresa LMS, ki bo meseca oktobra v Mariboru, tekmovanje vseh mladini Slovenije. Tekmovalna komisija, ki bo to dni izdelala podoben načrt, bo določila točke dela ločeno za delavsko in kmečko mladino. V tekmovanju delavske mladine bo ocenjevala zlasti njihove uspehe iz tečajev politično - ekonomske vzgoje v podjetjih, nadalje sodelovanje mladincev v organih delavskega samoupravljanja ter delo mladine v množičnih organizacijah. Tudi tekmovalni načrt za kmečko mladino bo imel prvenstveno vzgojni značaj.

Akademski folklorna skupina »France Marolt« v Novem mestu

Ljubljanski študentje so preteklo soboto in nedeljo obiskali s svojo folklorno skupino »France Marolt« metropolo Dolenjske — Novo mesto. Skupno pripravljeni spored slovenskih narodnih plesov in nastop hvalno na publiko pri Novomeščanih. Pri treh predstavah je domače občinstvo navdušeno nagradilo s poskajanjem gostujočo skupino študentov. Skupinski nastopni plesovi so nastopili Dolenjski Toplice, kjer je prav tako zelo lep uspeh.

Novomeški dijaki na trebanjskem odru

V nedeljo, 19. aprila so dijaki iz Novega mesta prijetno presenetili trebanjsko občinstvo z prav lepo odigrano Molterovo komedijo »Namišljeni bolnik«. Izraz velikega zanimanja za goste in njih izvajanja so domačini pokazali že s samim dejstvom, da je bila dvorana do zadnjega sedeža razprodana. Navedeno študentje so pokazali, da prosvetno delo na njihovi gimnaziji ne spi in da kljub temu, da so nekateri pred maturo, sajejo prosti čas za kulturno izživljanje in v. g.

Pri svojem trudu in uspehu polnem delu jim želimo mnogo uspehov še vnaprej ter jih vzpodbujamo še k večji vztrajnosti. J. M.

Železniška nesreča na Pragerskem

Pretekli petek se je na železniškem križišču Pragersko pripetila lažja prometna nesreča, ki sicer ni zahtevala človeških žrtev, pač pa je povzročila večjo škodo. Premikalni vlak je med premikanjem zavozil na tir, na katerem je stajala vrsta vagonov in jih iztiril. Več vagonov je bilo zaradi tega zelo poškodovanih, razkopani pa so bili tudi železniški tiri. Doseganje ugotovitve kazelo, da je nesrečo zakrivila prevelika pazljivost železniškega osebja.

Občni zbor društva upokojencev in Celju

V nedeljo popoldne so se v dvorani Mestnega gledališča v Celju zbrali k rednemu letnemu občnemu zboru celjski upokojenci. V najzanimivejši deli so bili predstavljeni doslej v Celju trajala je le dobro uro, so med drugim sklenili, da se vpisnina v društvo zviša od 10 na 50 dinarjev, ter, da se zviša pogrebna od 7.000 na 10.000 dinarjev. Odbor društva bo tudi podprl prošnjo, da bi člani društva upokojencev še pred nastopom zime lahko kupili drva in premog po znižanih cenah.

Celjsko društvo upokojencev ima sedaj že nad 1800 članov. Letos se na novo vpisalo okoli 800 upokojencev. Kljub temu pa je izven društva še okoli 600 upokojencev. M. B.

ŠPORT

NAMIZNO TENISKI TURNIR ZA DAN ŽELEZNICARJEV Zmagala je Slavija

Te dni je bil končan turnir namiznoteniških moštev v počastitev dneva železničarjev. V zadnjem kolu je Slavija premagala Grafičarje 7:3 in s tem osvojila prvo mesto in pokal. Ostali rezultati tega turnira so bili: Slavija 2:1, Litostroj 7:3, Grafičarji 2:1, Radio 10:0, Ilirija 2:1, Železničarji II. 10:0. Tekma Narodna banka: Poštar je bila odložena in bo njen izid odločil o šestem oz. sedmem mestu.

Srečanje Železničarji II.: Litostroj iz IV. kola (6:4) je bilo na protest Litostroja ponovljeno in se je končalo z zmago Litostroja 8:2. Odložena tekma iz III. kola Železničarji I.: Železničarji II. je bila odložena izidom 7:5. Srečanje Narodne banke in Železničarja II. se je končalo prav tako 7:5 v korist NB. Končni vrstni red udeležencev je naslednji:

Slavija	9	8	1	0	26:14	17
Grafičarji	7	2	1	1	20:20	15
Gradiš	9	2	0	2	6:23	14
Ilirija	9	4	2	3	54:56	10
Železničarji I.	9	5	0	4	43:47	10
Poštar	6	4	0	3	34:5	8
N.B.	6	4	0	4	29:51	8
Litostroj	9	2	0	7	31:59	4
Radio	9	0	1	8	23:67	1
Železničarji II.	9	0	1	8	16:74	1

Tekomovanje v zvezni odbojškarski ligi

V soboto se bo začelo prvo kolo zvezne odbojškarske lige za moške in ženske. Letos bo zvezna liga razdeljena zopet v dve coni. In sicer v zahodno in vzhodno cono. Zahodna cona bo prčela s tekmovanjem 9. maja. V zahodni coni sodelujejo Železničar, AOK in Krin iz Ljubljane, Branik iz Meribora, Mladost in Lokomotiva iz Zagreba. Partizan iz Novega mesta in Tekstilac iz Varaždna. Žensko ligo pa sestavljajo Železničar in AOK iz Ljubljane, Branik in Železničar iz Maribora ter Mladost, Lokomotiva in Sloboda iz Zagreba.

Od ljubljanskih predstavnikov v soboto moška vrsta AOK nastopila proti Tekstilcu. ženska vrsta pa proti Slobodi. V nedeljo pa bosta ob gostujoči ekipi imeli za nesprotnika ljubljanskega Železničarja. Vse tekme bodo na igriščih pod Cerkovnim gradom in sicer v soboto 19.30, v nedeljo pa ob 9.30.

Veslalom na Zelenici

Tržaški smučarji prirejajo letos že četrto tradicionalni veslalom v Zelenici. V nedeljo, 26. m. bo znova zbrana na startu vsa jugoslovanska smučarska elita. Na igriščih pod Cerkovnim gradom pa se bodo pridruživili tudi nekateri odlični Avstrijci. morda celo z Multerjevem na čelu. Snežne razmere na Zelenici so izvrstne, tako da bo v nedeljo res lep užitek obiskati te tekme. Tržičani bodo preselili za prevoz z železniške postaje Tržič do carnarne pri Sv. Anji, odkoder je kmalo 20 minut hoje do cilja. Prvi vlak iz Ljubljane v Tržič ima v Kranju takoj zvezo in pride ob 6.45 na tržaško postajo, kjer bodo na razpolago avtomobili za prevoz.

V soboto boksarski dvoboj Odred : Železničar

V V. kolu hrvaško-slovenske boksarske lige se bosta v Ljubljani pomerili ekipi domačega Odreda in Železničarja iz Maribora. To bo ob enem zadnje srečanje Odreda v pomladanskem delu tekmovanja in domačih tih. Dvoboj bo odločil, kdo izmed obeh nasprotnikov si bo priboril naslov moštevenskega prvaka. Iznatno imata vsak po dve točki.

Privedite bo v soboto zvečer ob 9.30 predstava Doma JLA na Mikloševcih. RADNIK : JEDINSTVO 10:10

Srečanje hrvaško-slovenske lige med reškimi Radnikom in Jedinstvom iz Zagreba se je končalo neodločeno 10:10. Čeprav so Rečani izgubili štiri točke brez borbe, so vendar uspeli doseči neodločeno izid. Dvoboj je bil na Reki.

Šahisti v proslavo SZDL

Šest ljubljanskih šahovskih enot: Krin, Triglav, LUSK, Železničar, Tehnik in Dom JLA je v počastitev kongresa SZDL odigralo moštveni turnir. Privedite je zmagala kruti večki mobilitatski pomen. Kajti moštva so morala skoz pet tednov skrbeti, da so nastopila z vsemj 30 igralci. Po zanimivih borbah je zmagalo moštvo Krima, ki je nabralo 107 točk in premagalo vse svoje nasprotnike (Železničarja 27:7, LUSK 15 in pol : 14 in pol in Triglav 16 in pol : 13 in pol). Na drugem mestu je LUSK 103 in pol točke, Triglav 82 in pol. Tehnik 68, Dom JLA 49 in pol in Železničar 48 in pol točk.

Šahovska zveza Portugalske je obvestila Jugoslovansko šahovsko zvezo, da bo podprla njeno zahtevo glede udeležbe Gigoricia na svetovnem prvenstvu.

Na polfinalnem prvenstvu Slovenije v Mariboru vodi po IV. kolu inž. Čisar s 3 (1) točkami. Za njim sta dr. Nemec in Krepek s 3 točkami. Brozopetni prvak Maribora za mreč je med 32 udeležencev postal Dušan Njegovan.

Kazimir Modic je osvojil prvenstvo Celja in celjskega okraja. Drugo mesto je v obeh tekmovanjih zasedel Drakler.

SGP »PIONIR« Novo mesto, Tavcarjeva 12, kupuje nivelirje, teodolite in elektromotorje 700—900 obr. 3—15 KW. Ponudbe pošljite na gornji naslov.

Splošno gradbeno podjetje »Zidar« v Kočevju

sprejme GRADBENEGA INŽENIRJA z večletno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. Za stanovanje in hrano preskrbljeno. Ponudbe poslati na podjetje.

Telefoni: komerc. oddelek 21-230
tehnični oddelek 20-840
računovodstvo 43-493
direktor 20-841

Brzovjav: PETROL-LJUBLJANA
Poštni predal: št. 16
Tek. rač. št. 601-T-358 pri NB Lj.

OBVESTILO

VSA PODJETJA, URADE IN USTANOVE OBVEŠČAMO, DA SMO SPREMENILI NAŠ DOSEDANJE NAZIV TRGOVSKO PODJETJE JUGOPETROL, LJUBLJANA V

PRIPOROČAMO SE TUDI V BODOČE ZA VAŠO POSLOVNO NAKLONJENOST.

PETROL, Ljubljana

KULTURNI RAZGLEDI

Dve slovenski simfonični skladbi v partiturah

Državna založba je v zadnjem času izdala poleg nekaterih Škerjančevih in Bravničarjevih orkestralnih del v partituri tudi dve večji simfonični skladbi: Marjana Kozince (simf. pesnitve Hova gora) in Blaža Arniča (simf. pesnitve Carovnice). Partituri imata letnico izdaje 1950 in 1951, vendar sta izšli nekoliko pozneje, tako da sta za glasbenike kakor tudi za vsa večja simfonična orkestra velikega formata, v tisku tiskarne Ljudske pravice. Ker nimamo pravega noteske tiska, smo zlasti Slovenici, ki je dolgo let gojimo razne druge vrste noteske tiska, čestoli na zelo lepo stopajo kraljevskega formata, v tisku tiskarne Ljudske pravice. Ker nimamo pravega noteske tiska, smo zlasti Slovenici, ki je dolgo let gojimo razne druge vrste noteske tiska, čestoli na zelo lepo stopajo kraljevskega formata, v tisku tiskarne Ljudske pravice. Ker nimamo pravega noteske tiska, smo zlasti Slovenici, ki je dolgo let gojimo razne druge vrste noteske tiska, čestoli na zelo lepo stopajo kraljevskega formata, v tisku tiskarne Ljudske pravice.

biti tisto struno, ki zadane prav v bistvo takega edinstvenega, močnega doživlja, kakor je bilo za občutljivega umetnika sredji bitke, noči, umika in prebijanja skozi sovražni obroč. Oblikovno gradita Kozinova simfonična pesnitve dve glavni glasbeni misli: ena kot strunata, ritmično nemirna, usodnega značaja, druga resnobna nekoliko mirnejša, a ne docela lirčna kajti intenzitete vzporna in dosti razgibanega razvoja je tudi v tej neka. Nasprotno tudi prva misel ni vedno in nasilni instrumentalni podana, temveč je z njeno motivno zgradbo nekaj dobrih in precej široko razpredenih gradacij (n. pr. navidezen fugato, v resnici kanon, pred glavnim dinamičnim vrhom). Da se skladatelj ni mogel sprostiti, vedno je z njeno motivno zgradbo ilustraciji, je razumljivo in delu ni na škodo. Gotovo bo ta skladba ostala v naši simfonični literaturi kot značilen dokument umetnikove izpovedi iz tako slavnega in pretrajnega časa.

Blaž Arnič je v Carovnicah posegel po vsebinski ljudske pripovedi, vedno je gledal na Arničev občinski slog. Arnič zares zna za grabiti ravno s tisto zvočnostjo, s tisto pravo barvo, ki v vsaj osnovni zadane karakter pesnitve. Če pogledamo že uvodne takte

rokah sledili izvajanjem slovenskih simfoničnih skladb. Zaradi praktičnosti pa bo treba misliti tudi na manjše formate partitur, darsi bomo z ročno fotografirajo odlični žepni format znanih tujih edicij morda težko dosegli. Cena obeh partituram je docela dosegljiva in spričo drugih cen na notnem trgu naravnost nizka.

Marijan Lipovšek

Ob koncertu pevskih zborov v Kamniku

Dne 26. aprila 1953 se bo vršil v Kamniku nastop pevskih zborov s področja okraja Ljubljana-okolica. Nastopili bodo pevski zbori KUD Jevnice, Svoboda Dornberga, Kamnik, SKUD Dupleca, Svoboda Memes, KUD Brečarice, KUD Verd, »Zvon« Smarčnice pri Litiji, KUD Gabrovce, SKUD Količevo. Namen prireditve je pokazati javnosti raven pevskih kultur ter množičnost pevskih skupin. Prireditelj ne bo izvenzval kot običajno tekmovanje, ker se je izkazalo, da tak način ocenjevanja duši iniciativnost in voljo do dela pri manjših zborih, to delujejo sečno in požrtvovalno, toda nimajo potrebne splošne ciljne pomoči, da bi dosegli stopnjo, ki jih zaslužio po svojem delu.

Najboljšemu pevskemu zboru, ki ga bo ocenila posebna strokovna komisija, pa bo poklonil okrajni odbor Ljudske prosvete predhodni pokal.

Ob tej priliki poudarjamo, da vladajočemu mnogemu trudu za življenja in osnovanje novih pevskih skupin v vseh večjih krajih pa tudi v oddaljenih vaseh. Opažamo, da se pevski zbori razvijajo povsod, kjer imamo sposobnega voditelja, ki zna vzbuditi tudi pri mladini zanimanje za to pomembno kulturno izživljanje ali pa je iniciator odbor Svobode ali KUD. Zanimanje in pobuda za vokalno glasbo prehaja iz pevškega centra na okoljske kraje. Izrazi prizor za življenje pevskih kultur imamo v Zasevju, kamor je v znatni meri izšla pobuda iz neznanke vasič Jevnica, ki ima zaradi svoje pevške tradicije priznan sloves.

L. D.

Kulturno prosvetno društvo »Ivan Vojko«

Kulturno prosvetno društvo »Ivan Vojko« Prosek Kontovčev iz S. T. O. cona A je eno med prvimi na polju prosvetno kulturnega delovanja na tržaškem ozemlju. Pevski zbor diletantska skupina in orkester šteje nad 120 članov izključno kmetke delavskih ljudi. Dames predstavlja to društvo močan steber med tamkajšnjimi Slovenci.

Da se o tem prepričamo, nam bo dana možnost videti in slišati ljudi tega kraja v soboto, dne 25. m., ko bo imenovano društvo gostovalo v Ljubljani v dvorani delav. prov. društva »SVOBODA« v Zg. Sisk. s spevogori narodnih in pozgodenih pesmi v dveh slikah »LOJTEPC«. Scenarij je napisal in režiral Lojze Cjak iz Kontovčevja zbor. Predstava je vodila Cernej učitelj na Proseku. Sodelujejo solisti, orkester in pevski zbor »IVAN VOJKO«. Poleg spevogre nam bo zbor zapel še nekaj pesmi.

